

Πόσο κοστίζει να ξεδίνει κανείς; (Βασίλης Καραποστόλης, καθ. Πολιτισμού & Επικοινωνίας Παν/μίου Αθηνών)

Categories : [ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ](#)

Date : 26 Ιανουαρίου, 2013

Η διασκέδαση σήμερα που τα χρήματα λιγοστεύουν και τα χαρούμενα πράγματα είναι δυσπρόσιτα

Σαν υποκατάστατο της ευτυχίας, η διασκέδαση διέθετε πάντα ακαταμάχητα θέληγτρα. Εξαρτημένη από χίλια δυο, η ευτυχία ξεγλιστράει συνεχώς, ενώ η διασκέδαση πιστεύουμε ότι είναι του χεριού μας. Οποιος πληρώνει το αντίτιμο την αποκτά. Να όμως που σήμερα οι τερπνές υπηρεσίες της γίνονται αναπάντεχα πιο ακριβές. Θα δυστυχήσουμε λοιπόν διπλά; Εκτός από φτωχότεροι θα γίνουμε και ανίκανοι να ξεδίνουμε;

Το όλο ζήτημα ανάγεται στο τι έχουμε στη διάθεσή μας ώστε να ελαφρύνουν τα βάρη. Μέχρι τώρα είχαμε αρκετά πράγματα ειδικά κατασκευασμένα για να φτιάχνουν τη διάθεση. Αποδείχτηκε πως ήταν «χαρούμενα πράγματα για λυπημένους ανθρώπους». Πράγματι, η διάθεση των ανθρώπων έφτιαχνε όλο και δυσκολότερα, όχι επειδή τα πράγματα που προμηθεύονταν ήταν ελαττωματικά, αλλά επειδή ο εθισμός στην αγορά της διασκέδασης υπενθύμιζε διαρκώς στον αγοραστή ότι ήταν δέσμιος μιας δοσοληψίας. Από το πόσα είχε στην τσέπη του εξαρτιόταν το τι θα 'βαζε στην καρδιά του. Ποθούσε να συγκινηθεί έως δακρύων ή να γελάσει. Επρεπε να πληρώσει γι' αυτό, μια υποχρέωση που τον ξανάφερνε πίσω, στην εργασία, στις έγνοιες. Ωστόσο, το πρόβλημα αντιμετωπιζόταν γρήγορα και χωρίς πολλούς δισταγμούς, όσο το επέτρεπαν οι συνθήκες. Ήταν ανάγκη πάση θυσία να εξασφαλισθεί η διασκέδαση για να εμποδίσει τη σκέψη να πάει εκεί όπου δεν θα 'ξερε κυριολεκτικά τι να κάνει. Και ακριβώς, όπως έλεγε ο Πασκάλ, για να μη βλέπει μπροστά του τον γκρεμό ο άνθρωπος υψώνει φράχτες και δεν κοιτάει παρά μόνον αυτούς.

Διασκεδάζουμε επομένως για να μη σκεφτόμαστε; Στο ερώτημα αυτό είναι φυσικό να απαντούν οι περισσότεροι με ένα «ε, και λοιπόν;» και να συνεχίζουν τον δρόμο τους. Έχουν κάποιο δίκιο, εφόσον κανένας δεν θα ήταν δυνατόν να αποδεχτεί ότι η ζωή θα

έπρεπε να είναι διαρκώς αφιερωμένη σε σκέψεις, και μάλιστα σ' αυτές που δεν βγάζουν πουθενά. Εδώ είναι το πραγματικό πρόβλημα. Δεν είναι ο θάνατος που συσκοτίζει το μυαλό των ανθρώπων, είναι η αδυναμία.

Ζητάμε τη δράση

Αν ο θάνατος δεν αντιπαλεύεται, η δυστυχία τουλάχιστον μετριάζεται. Συνεπώς, θέλουμε διασκέδαση για να λησμονούμε αυτό που θα μπορούσαμε να κάνουμε για να βελτιώσουμε τη ζωή μας. Είμαστε υπερβολικά οκνηροί και για να μην το θυμόμαστε ζητάμε τη δράση μέσα στις ταινίες, στο θέατρο, σε κάθε θέαμα που διεγείρει την όραση και την ακοή σε σημείο που ακόμη και η φαντασία να μοιάζει περιττή. Το είχε διακρίνει ο Ρουσό, ο κληρονόμος του Πασκάλ: «Όσο περισσότερο βλέπουμε τόσο περισσότερο φανταζόμαστε». Η κριτική του θεωρήθηκε πουριτανική και ηθικολογική. Εβαλε κατά του θεάτρου, επέκρινε τη μαγεία επί σκηνής: Τι ήθελε λοιπόν; Να μην το ρίχνουν έξω πότε - πότε οι καημένοι οι θνητοί;

Αλλο όμως να «το ρίχνει έξω» κανείς και άλλο να «ρίχνεται έξω» ολόκληρος. Και σήμερα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η επίκριση των θεαμάτων από τον Ρουσό ήταν πιο διεισδυτική απ' όσο νόμισαν οι κατήγοροί του. Το ότι στόμωσε η φαντασία από τα πολλά θεάματα μόνο οι σχεδιαστές της βιομηχανίας των εντυπώσεων μπορούν να το αρνηθούν. Τους ακολουθούν, είναι αλήθεια, κάμποσοι καλλιτέχνες που βλέπουν με άγχος την τεχνολογία να τους κλέβει το ψωμί, να γίνεται πιο φαντασμαγορική απ' ό,τι η ζωγραφική, η γλυπτική ή η μουσική που σπούδασαν. Η τέχνη σπεύδει να μιμηθεί τη μηχανή και τον υπολογιστή, ζηλεύοντας την ικανότητά τους να «απορροφούν» τον χρήστη τους. Αλλά γιατί η απορρόφηση να είναι στόχος;

Στόχος θα μπορούσε να είναι το αντίθετο: να δίνουν οι τέχνες εναύσματα και ωθήσεις, να αποσπών τον θεατή και τον ακροατή προσωρινά από τις έγνοιες του για να τον αποδώσουν και πάλι σ' αυτές, εφοδιασμένο όμως τώρα με ένα αίσθημα που τις ξεπερνά. Ένα τέτοιο αίσθημα είναι πάντα συνυφασμένο με τη φαντασία. Εκείνος που κατορθώνει να δει τις σκοτούρες του και τις δυσκολίες της κάθε ημέρας, σαν μέρη ενός «έργου» που εκτυλίσσεται, αυτός φαντάζεται κιόλας μια κάποια λύση. Είναι πλέον και ο ίδιος λιγάκι καλλιτέχνης: βλέπει τη διαδοχή των καταστάσεων, σταθμίζει τη βαρύτητα της καθεμιάς, εφαρμόζει στη ζωή του τον κανόνα κάθε τέχνης

που είναι ο κανόνας της εξοικονόμησης. Σ' αυτό το συμβάν θα δώσω περισσότερη σημασία, στο άλλο λιγότερη. Ρυθμίζω κάπως τις χαρές και τις θλίψεις, εποπτεύω τη ζωή μου, τη ζω, αλλά και την παρακολουθώ από κάποιο «θεωρείο». Αν κάτι δεν πάει καλά, τίποτα δεν θα με εμπόδιζε να το διορθώσω.

Είναι φανερό ότι μια τέτοια στάση αποκλείεται όταν κανείς έχει συνηθίσει να ρίχνεται ολόκληρος στη διασκέδαση. Σήμερα οι περιστάσεις απαγορεύουν αυτή τη συνήθεια. Τα χρήματα λιγοστεύουν, τα χαρούμενα πράγματα είναι δυσπρόσιτα. Τι μένει λοιπόν; Μένει να βρεθούν χαρές που δεν ανήκουν αποκλειστικά στα πράγματα. Αφού έτσι κι αλλιώς, και προτού ακόμη ενσκήψει η κρίση, τα χαρούμενα πράγματα δεν κατάφερναν να διώξουν τη λύπη, αυτό που έχουν να κάνουν οι λυπημένοι και ανόρεχτοι άνθρωποι είναι να θυμηθούν ότι κάτι «μεταξύ τους» θα μπορούσε να είναι πολύ πιο θεραπευτικό. Αν τα πράγματα της διασκέδασης κοστίζουν πολύ (και επιπλέον δεν αξίζουν την τιμή τους) οι ίδιοι οι άνθρωποι μπορούν να προσφέρονται δωρεάν ο ένας στον άλλο. Και μόνο το να βρίσκονται στον ίδιο χώρο και να κουβεντιάζουν, να διηγούνται, να παριστάνουν άλλους με τη φωνή, τους μορφασμούς και τις χειρονομίες τους, θα ήταν ένα πρώτης τάξεως υλικό για να παιχθεί ένα θεατρικό παιγνίδι που όλοι θα το θεωρούσαν διεγερτικό.

Οι ανάγκες σήμερα σπρώχνουν προς αυτήν την κατεύθυνση. Είναι αναχρονισμός; Είναι παλινδρόμηση; Μα, αφού το απαιτεί η παρούσα κατάσταση γιατί να' ναι οπισθοδρόμηση στο παρελθόν; Ναι, είναι γεγονός ότι οι συντροφίες και τα σπιτικά τσιμπούσια είχαν περιοριστεί τα τελευταία χρόνια για να δώσουν χώρο σε θεάματα και τεχνουργήματα προορισμένα να θαμπώνουν το μάτι και να βουλώνουν το στόμα. Ίσως όμως μερικά σπέρτα με τα οποία άναβαν οι παλιές παρέες έμειναν άκαυτα. Είναι απ' αυτά τα αποθέματα που διατηρούνται σε κάθε λαό και χρησιμοποιούνται σε ώρες ανάγκης. Βγάζουν από μέσα ό,τι έχουν και δεν έχουν. Πάρτε παράδειγμα τους κατοίκους του Λονδίνου στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Καθώς τα γερμανικά βομβαρδιστικά σφυροκοπούσαν την πόλη, οι άμαχοι μέσα στα αντιαεροπορικά καταφύγια συνέχιζαν να σερβίρονται το τσάι τους, έστω και με πρόχειρα μέσα. Έτσι πέρασαν τις δύσκολες ώρες. Οι Εγγλέζοι βασιίζονται πολύ στο τυπικό τους· αν δεν υπήρχε αυτό δεν θα υπήρχε ούτε και το φλέγμα τους. Όσο για μας εδώ, το ερώτημα είναι, αν έτσι όπως είμαστε, χωρίς τσάι και σιγανές κουβέντες με το κουταλάκι, χωρίς τυπικό και χωρίς φλέγμα, θα ξαναβρούμε κάτι απ' αυτό που μας ζέσταινε άλλοτε και διόρθωνε κάπως τις ζημιές: τη σύναξη γύρω από ένα

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

στρωμένο τραπέζι. Δεν είναι ιερό το φλιτζάνι εδώ, είναι το πιάτο. Ας το τιμήσουμε όπως του πρέπει. Και στα στενάχωρα χρόνια που έρχονται, ας αρχίζει η διασκέδασή μας με μια πρόποση: να συντρώγουμε για να μην αλληλοφαγωθούμε.

(Πηγή: "Καθημερινή" 13/1/2013)